

Handboek Saneringskrediet

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Schuldbemiddeling of saneringskrediet	4
2.1 Wat is het verschil?	4
2.2 Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?	4
2.3 Waarom verlenen niet alle gemeenten saneringskredieten?	5
3. Onderbouwing om saneringskredieten in te zetten	6
3.1 Argumenten	6
3.2 Kanttekeningen	7
4. Implementatie van het saneringskrediet	8
4.1 Techniek: drie vormen om het saneringskrediet te verstrekken	8
4.2 Afwegingskader tussen saneringskrediet en schuldbemiddeling	9
4.3 Vergroten kennis en bewustzijn	11
4.4 Cultuur	11
Bijlage 1. Saneren versus bemiddelen	13
Bijlage 2. Nuttige en informatieve sites	17
Bijlage 3. Informatie om rechtbanken en (kleine) schuldeisers te informeren over het saneringskrediet	18

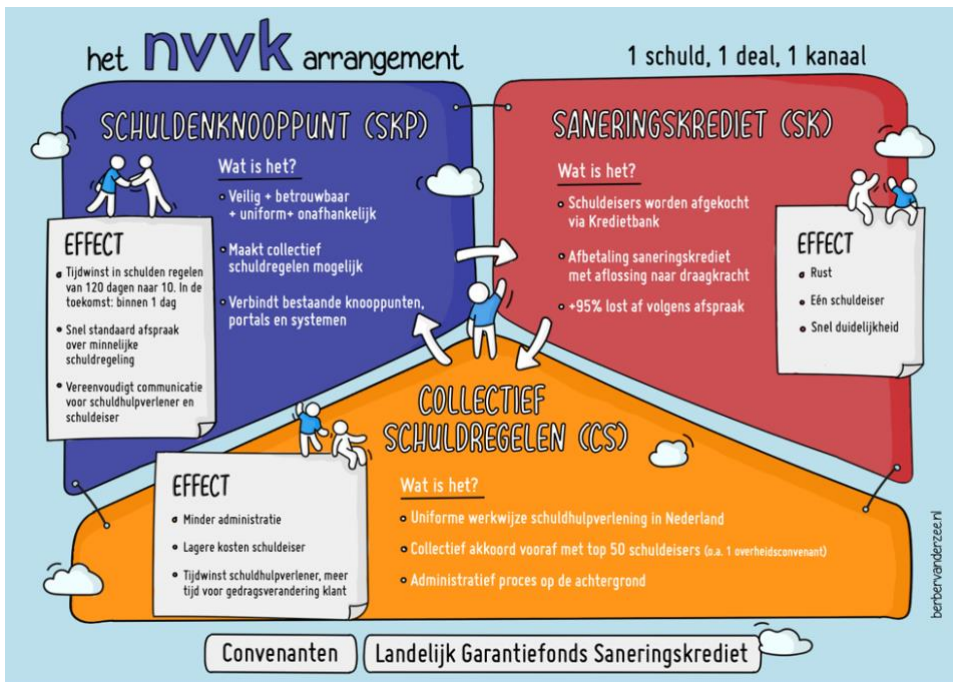
1. Inleiding

Dit handboek is ontwikkeld door de NVVK met hulp en input van de Kredietbank Nederland, Stadsring 51, Stadsbank Oost Nederland, de Kredietbank Limburg en onderzoekers Martijn Schut en Joke de Kock.

Met dit handboek willen we beleidsmedewerkers en schuldhulpverleners handvaten bieden om meer saneringskredieten in te zetten als schuldregeling.

Het werken met het saneringskrediet is voorwaarde voor deelname aan collectief schuldregelen. Beide instrumenten zijn onderdeel van het NVVK-arrangement. Het NVVK-arrangement is het verzamelpakket van initiatieven die ieder afzonderlijk tot versnelling van de schuldhulpverlening leidt, maar gezamenlijk voor de meeste procesversnelling zorgt.

- **Inzet van meer saneringskredieten:** met een saneringskrediet als schuldregelingsvorm krijgen schuldeisers eenzelfde deel van de vordering als bij schuldbemiddeling vooraf wordt afgesproken en heeft iemand alleen nog de kredietbank als schuldeiser. Hiermee komt de mens centraal te staan en niet de juridische afwikkeling. Klanten met een saneringskrediet ervaren meer schuldruist dan klanten met een schuldbemiddeling als schuldregeling. Bijna iedereen die een saneringskrediet krijgt, lost dit succesvol af en is daarmee uit de schulden.
- **Collectief Schuldregelen:** collectieve afspraken tussen schuldhulpverleners en schuldeisers, waarbij schuldeisers aangeven dat zij vooraf akkoord gaan met een schuldregelingsvoorstel. Schuldeisers geven hiermee het vertrouwen aan schuldhulpverleners, dat zij het meest optimale voorstel van de schuldhulpverlener ontvangen. Hierdoor kan de processtap van akkoord-gaan overgeslagen worden, die vaak voor de vertraging in het proces zorgt.
- **Schuldenknooppunt:** collectieve afspraken tussen schuldhulpverleners en schuldeisers over standaardberichten die op uniforme wijze via een digitaal platform worden uitgewisseld. Hiermee kan veel sneller worden gewerkt, want op dit moment wordt er nog op veel verschillende manieren gecommuniceerd (brieven, email, webportal) en verschilt de verstrekte informatie ook vaak van elkaar.

Afbeelding 1: overzicht van het NVVK-arrangement

2. Schuldbemiddeling of saneringskrediet

Lange tijd werden schuldbemiddelingen standaard ingezet vanuit het beeld dat een schuldbemiddeling meer oplevert voor de schuldeiser. Het aflosbedrag gaat namelijk omhoog als de klant tijdens de aflosperiode meer inkomen krijgt. Daarnaast blijven de schuldeisers op de achtergrond drie jaar in beeld, dat vaak als een disciplinerend effect op de klant wordt beschouwd.

Inmiddels is het beeld aan het verschuiven en wordt het saneringskrediet gezien als de vorm van schuldregeling die de voorkeur heeft boven schuldbemiddeling. En dat we zien het ook terug in de cijfers. Van de 19.000 regelingen tegen finale kwijting die in 2019 tot stand kwamen bestond iets meer dan de helft nog uit een schuldbemiddelingstraject. Uit de jaarcijfers van 2020 zal blijken of voor het eerst meer saneringskredieten dan schuldbemiddelingen zijn ingezet.

2.1 Wat is het verschil?

Schuldbemiddeling

Bij een schuldbemiddeling wordt maandelijks voor de aflossing van schulden gespaard. Jaarlijks wordt een zo groot mogelijk deel van de schulden afgelost en ieder jaar wordt opnieuw berekend hoeveel de klant kan aflossen. Daarna volgt kwijtschelding van de schuldeisers. Het aflosbedrag gaat omhoog als de klant tijdens de aflosperiode meer inkomen krijgt.

Saneringskrediet

Met saneringskredieten worden alle schuldeisers in één keer aan de voorkant afgelost. Het incassocircus valt definitief stil. De schuldeisers krijgen allemaal binnen korte tijd een deel van hun vordering uitgekeerd en hoeven daarna geen contact meer te onderhouden over de schuld. Om dit te betalen sluit de klant een krediet af bij een kredietbank. De klant moet het verleende krediet in 3 jaar aflossen. Een eventuele inkomensverhoging in de periode van 3 jaar mag de klant zelf houden.

2.2 Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?

De NVVK heeft het NVVK Arrangement ontwikkeld om schuldhulpverlening naar een hoger plan te brengen. Naast Collectief Schuldregelen en het Schuldenknooppunt is dat de inzet van meer saneringskredieten zodat er minder stress is bij de klant en dossiers sneller afgehandeld worden.

Meer rust bij klant

Door de schuldenrust die ontstaat bij een saneringskrediet is er meer ruimte bij de klant om aan andere zaken te werken. Er is nog maar één resterende schuldeiser (de Kredietbank). Hierdoor ontstaan betere kansen op het volgen van een opleiding, het vinden van werk en/of het anders omgaan met geld. Om deze redenen wint het saneringskrediet aan populariteit, waarbij de kredietverstrekkers veel aandacht geven aan gedragsverandering. Het saneringskrediet draagt op deze manier bij aan een duurzame oplossing, want voorkomen moet worden dat klanten na een paar jaar opnieuw schulden hebben.

Meeropbrengst schuldbemiddeling is gering

Een belangrijk feit is dat de meeropbrengst bij schuldbemiddeling voor schuldeisers gering is, zeker als zij hun administratieve kosten meerekenen. De opbrengsten van schuldbemiddelingen zijn gemiddeld lager dan het geprognoseerde bedrag.¹

Minder administratieve belasting

In onze veelvuldige contacten met schuldeisers merken we dat grote schuldeisers de voorkeur geven aan werken met saneringskredieten, omdat zij dossiers sneller kunnen sluiten. De geringere administratieve belasting heeft ook voordelen voor de hulpverlener. Die heeft meer tijd om te werken aan begeleiding en gedragsverandering.

Beleid: Saneringskrediet, tenzij

De NVVK pleit voor dan ook voor het beleid waar in principe saneringskredieten worden ingezet, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dat niet te doen. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan.

2.3 Waarom verlenen niet alle gemeenten saneringskredieten?

We zien dat er gemeenten zijn die niet of nauwelijks saneringskredieten inzetten. Uit onderzoek² van Joke de Kock en Martijn Schut in 2018 bleek dat daar een aantal redenen voor zijn:

- De gewoonte om te kiezen voor schuldbemiddeling
- Er is geen kredietfaciliteit of borgstelling
- Risico dat de klant het saneringskrediet niet terugbetaalt

---

¹ Ervaringscijfers van Kredietbank Nederland leren ons dat het resultaat van elke 10 schuldbemiddelingen na als volgt is: 1 SB is exact gelijk aan de prognose, 4 SB's leveren minder op dan de prognose (- 19,1%) en 5 SB's leveren meer op dan de prognose (+ 16,6%)

² Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018

3. Onderbouwing om saneringskredieten in te zetten

Om het gemeentelijk beleid aan te passen om meer saneringskredieten in te zetten is het van belang om de argumenten en kanttekeningen of risico's in kaart te brengen. In het eerder genoemde onderzoek 'Saneren versus bemiddelen'³ wordt een overzicht gegeven van voor- en nadelen vanuit de verschillende perspectieven: klant, schuldhulpverlener en schuldeiser. Dit is in een uitgebreide beschrijving in [bijlage 1](#) opgenomen.

3.1 Argumenten

De inzet van saneringskredieten zorgt voor:

Minder stress bij klanten

Klanten met slechts 1 schuldeiser ervaren sneller schuldenrust en dus minder stress. De problematische schulden worden aan de voorkant opgelost en er blijft slechts 1 schuld over, namelijk de afbetaling van het saneringskrediet. Doordat er minder stress is bij de klant is hij/zij ook beter in staat om hulpverlening te ontvangen en te werken aan ander gedrag.

Snelle oplossing voor grootste klantengroep

De grootste groep mensen met problematische schulden heeft een (structureel) laag inkomen op of net boven bijstandsniveau. De inzet van een saneringskrediet is voor deze groep de beste oplossing.

Minder administratieve lasten voor schuldeisers

Schuldeisers hebben minder administratieve lasten en kunnen een dossier eerder sluiten. Bij een lage afloscapaciteit zijn de kosten voor administratie zelfs hoger dan de uitdeling bij schuldbemiddeling. En voor veel schuldeisers heeft een eenmalige betaling en duidelijkheid de voorkeur boven 3 jaar wachten op een mogelijk iets hogere uitdeling.

Meer tijd voor hulpverleners voor de inzet van klantbegeleiding

Hulpverleners besparen tijd door minder administratieve handelingen (minder correspondentie en hercontroles) en zo is er dus meer tijd voor coaching en begeleiding.

Duurzame oplossing: klanten vallen minder snel in herhaling

Met de inzet van een saneringskrediet is er ruimte voor begeleiding en daarmee is de kans kleiner dat een klant opnieuw in de problematische schuldsituatie terecht komt: kortom een duurzame oplossing. Mede hierom hechten ook schuldeisers veel waarde aan de inzet van begeleiding.

Meer kans op succesvolle afronding van een schuldregeling

Op dit moment worden saneringskredieten in ruim 97% van de gevallen volledig afbetaald. Dit percentage wordt bij schuldbemiddelingen niet gerealiseerd. Een schuldbemiddeling mislukt vaker omdat niet alle benodigde gegevens bij de jaarlijkse hercontrole worden aangeleverd of omdat klanten gedurende het traject afhaken. Ook de blijvende onzekerheid: "geven de schuldeisers na afloop wel kwijting?" kan daarbij een rol spelen.

---

³ *Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds*, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018

3.2 Kanttekeningen

Bij de inzet van saneringskredieten zijn ook kanttekeningen te plaatsen.

Er bestaat het risico dat de klant het krediet niet terugbetaald

Gemeenten zijn soms huiverig om borg te staan voor het door een kredietbank verstrekte krediet. In werkelijkheid is het risico verwaarloosbaar aangezien 97% van de klanten het saneringskrediet aflost.⁴

Veel gemeenten kiezen ervoor om het terugbetaalrisico te beperken door een maximum te stellen aan de hoogte van een krediet. Als er dan niet terugbetaald wordt is het verlies beperkt.

Een instrument om dit risico in zijn geheel weg te nemen wordt momenteel opgericht: een waarborgfonds voor gemeenten die zelf niet borg willen of kunnen staan. Het waarborgfonds wordt publiek/privaat gefinancierd en keert geld uit voor het deel dat een klant het krediet niet aflost. Zie ook de [Infographic waarborgfonds saneringskredieten](#). Kijk voor de laatste stand van zaken van het waarborgfonds op de [website](#) van de NVVK.

Er bestaat het risico dat een rechtbank de voorkeur geeft aan een schuldbemiddeling

Zodra bij de rechtbank via een dwangakkoord medewerking van een schuldeiser wordt gevraagd, zal de rechter het voorstel beoordelen. De rechter toetst hierbij nadrukkelijk op de inspanningsverplichting waarbij de klant zich gedurende een periode van drie jaar maximaal inspant om een zo groot mogelijk deel van zijn schuldenlast af te lossen.

Hoe rechters naar het saneringskrediet kijken verschilt per regio. Zo werkt de gemeente Amsterdam alleen nog maar met saneringskredieten en gaat de rechtbank hier meestal in mee. Er zijn echter ook rechters die het instrument te mild vinden en de indruk hebben dat de schuldeiser een hoger bedrag krijgt als er voor schuldbemiddeling wordt gekozen. Dit is vaak het geval bij klanten die niet fulltime werken en waarbij er een reële kans is op inkomensverbetering binnen de komende drie jaar.

Het risico dat de rechtbank niet meewerkt kan beperkt worden door rechters goed te informeren met onderzoeksgegevens over het saneringskrediet; eventueel aangevuld met rekenvoorbeelden. Je kunt een globale rekening maken van de situatie van de klant en het verschil tussen de opbrengsten voor een schuldeiser via schuldbemiddeling of het saneringskrediet. Een voorbeeld van zo'n berekening zie je op [pagina 10](#). In [bijlage 3](#) tref je informatie die je kunt delen met de Rechtbank.

Ook de NVVK agendeert dit onderwerp actief in haar overleg met de Raad voor de Rechtspraak.

De implementatie van saneringskredieten vraagt om aanpassingen in de organisatie

Voor de inrichting van de kredietfaciliteit en de implementatie in de organisatie zijn tijd en middelen nodig. Naast aanpassingen in de werkprocessen, is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de cultuurverandering die hoort bij de overgang van de inzet van schuldbemiddelingen naar saneringskredieten.

---

⁴ *Saneren versus bemiddelen, [onderzoek](#) naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds*, Joke de Kock, Martijn Schut, juni 2018

4. Implementatie van het saneringskrediet

Zodra de keuze is gemaakt om het saneringskrediet (meer) in te zetten moet dit geïmplementeerd worden. Hieronder wordt ingegaan op de vormen van het verstrekken van krediet, een afwegingskader en het creëren van draagvlak voor het instrument.

4.1 Techniek: drie vormen om het saneringskrediet te verstrekken

Hieronder lichten wij de drie hoofdvormen met betrekking tot het verstrekken van saneringskredieten toe:⁵

Een eigen kredietfaciliteit

Een deel van de gemeenten heeft een kredietfaciliteit die de facto onderdeel is van de gemeente (bijvoorbeeld in de gemeente Rotterdam). In deze constructie maakt de gemeente de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, verstrekt de gemeente zelf het krediet. Stadsring51 in Amersfoort heeft zelf een fonds opgericht, zie ook het artikel hierover [online](#).

Uitbesteden aan een kredietbank, smalle variant

Een ander deel van de gemeenten heeft het verstrekken van saneringskredieten uitbesteed aan een (bovenregionale) kredietbank. In deze constructie maakt de gemeente zelf de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, wordt contact opgenomen met de kredietbank om het saneringskrediet aan te vragen. Indien de kredietbank akkoord gaat en het krediet verstrekt, staat de gemeente in de meest gevallen garant voor het verstrekte krediet of wordt het risico afgedekt door het heffen van een hoger rentepercentage.

Uitbesteden aan een kredietbank, brede variant

Een laatste deel van de gemeenten heeft zowel de schuldbemiddeling als de saneringskredieten uitbesteed aan een (bovenregionale) kredietbank. In deze constructie maakt de kredietbank de afweging of er wordt gekozen voor een saneringskrediet. Indien dit het geval is, wordt het krediet verstrekt. De gemeente staat in de meest gevallen garant voor het verstrekte krediet.

Let op: Wet Financiering decentrale overheden (FIDO)

Ten aanzien van het verstrekken van leningen en garanties door gemeenten geldt dat er, zowel op nationaal – als op Europees niveau, sprake is van regelgeving waaraan moet worden voldaan. Zo stelt de Wet financiering decentrale overheden dat leningen en garanties alleen verstrekt mogen worden voor de uitoefening van de publieke taak. In het algemeen geldt dat gemeenten terughoudend zijn waar het gaat om het verstrekken van leningen en garanties. De meeste gemeenten besteden het verstrekken van leningen dan ook het liefste uit.

---

⁵ [Onderzoek 'Naar een breder schuldregelingspalet'](#) van de Kwinkgroep 2018

4.2 Afwegingskader tussen saneringskrediet en schuldbemiddeling

Het is raadzaam om een afwegingskader op te stellen voor de inzet van een saneringskrediet of schuldbemiddeling. Zo'n afwegingskader bestaat idealiter uit een beleidskader met vervolgens een doorvertaling naar de uitvoering: wat betekenen de beleidsmatige uitgangspunten voor de dagelijkse praktijk?

Beleidskader

Het beleidskader geeft de schuldhulpverleners op de werkvloer richting voor het inzetten van saneringskredieten. De inrichting van het beleidskader is voor elke gemeente afhankelijk van specifieke factoren in de gemeentelijke organisatie of politiek. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het financiële risico dat kan of mag worden gelopen of dat de gemeente de focus wil leggen op een bepaalde doelgroep.

Voorbeelden van beleidskaders zijn de volgende:

- Aan alle klanten die leven op bijstandsniveau wordt een saneringskrediet aangeboden;
- In schuldregelingen met een afloscapaciteit tot € 5.000 wordt een saneringskrediet ingezet;
- Aan alle klanten tot 27 jaar wordt een saneringskrediet aangeboden;
- Aan alle klanten wordt een saneringskrediet aangeboden, tenzij er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden.

Beleid op begeleiding

Zodra de organisatie start met het saneringskrediet is het ook van belang dat er beleid komt om de begeleiding van klanten goed te regelen. Het is van belang om de inzet van saneringskredieten te voorzien van een budgetbegeleiding en nazorg. Zo voorkom je dat nieuwe schulden ontstaan.

Vaak is dit nu nog niet geregeld bij saneringskredieten en wordt pas aan de bel getrokken als een klant niet langer aflost. Dit is een gemiste kans. Het helpt om bij de start een plan van aanpak voor de begeleiding te maken. Ga je een klant 1 keer per maand bellen, zet je digitale ondersteuning in of bied je een budgetcursus? Houd in het plan van aanpak ook rekening met nazorg en het afbouwen van begeleiding. Bijvoorbeeld in het laatste jaar al afbouwen zodat iemand daarna – eventueel met de inzet van een vrijwilliger – zelfstandig zijn financiën kan beheren.

Uitvoeringsregels

De uitvoeringsregels zijn belangrijke handvaten voor de schuldhulpverleners die dagelijks te maken hebben met het inzetten van schuldregelingen en dus de afweging moeten maken om een saneringskrediet of schuldbemiddeling in te zetten.

Een saneringskrediet is namelijk niet altijd in het belang van een schuldeiser. Dit ondervang je door in sommige gevallen wel een schuldbemiddeling in te zetten. Vaak wordt gerefereerd aan: SK, tenzij. Maar wat is 'tenzij' en hoe bepaal je dat er sprake is van 'tenzij'? Dit is afhankelijk van de (geschreven en ongeschreven) beleidsregels in een organisatie.

Hieronder wordt een aanzet gegeven van veel gebruikte afwegingsregels.

Saneringskredieten worden ingezet, tenzij:

1. *Inkomsten substantieel stijgen of dalen*

Wanneer de verwachting bestaat dat de inkomsten van de klant en daarmee de gereserveerde bedragen in de periode van 36 maanden substantieel zullen stijgen of dalen is een schuldbemiddeling te prefereren. De vraag hierbij is wat substantieel is. De meeste klanten die nu bijvoorbeeld een uitkering hebben en een baan vinden tijdens het traject gaan wel in inkomen

vooruit, maar dit is geen substantiële stijging die een contra-indicatie is voor het inzetten van een saneringskrediet. Om “substantieel” iets beter te kunnen begrijpen is in het kader hieronder een rekenvoorbeeld opgenomen, waaruit blijkt dat een aanzienlijke stijging van de afloscapaciteit niet hoeft te leiden tot een substantiële stijging van de uitkering voor de schuldeiser. Om te beoordelen of een inkomen substantieel stijgt is het dus van belang om te kijken naar de financiële gevolgen voor de individuele schuldeisers.

2. *Inkomsten sterk wisselen*

Als de inkomsten van de klant sterk wisselen of niet vaststaan kan een schuldbemiddeling beter zijn. Aan het verstrekken van een krediet kunnen dan te grote risico's kleven. Dit risico is eventueel te ondervangen door de inzet van budgetbeheer. In maanden dat er meer inkomen binnenkomt kun je dan een bedrag reserveren voor de maanden dat er minder inkomsten zijn.

3. *Klanten een zeer hoge afloscapaciteit hebben*

Wanneer klanten een zeer hoge aflossingscapaciteit hebben, kan het bedrag van een lening de maximale normen van een kredietbank of gemeente overschrijden. Dit is uiteraard afhankelijk van de kredietfaciliteit van de organisatie.

Rekenvoorbeeld saneringskrediet of schuldbemiddeling

Een klant heeft een schuldenlast van € 30.000 en met zijn huidige inkomen een afloscapaciteit (AC) van € 54 per maand. Als een saneringskrediet wordt ingezet is het voorstel

€ 54 x 36 maanden = € 1.944

Deze klant heeft een kans op urenitbreiding binnen de looptijd van de schuldsanering. Volgens een grove berekening zou dit kunnen leiden tot een AC van € 75 per maand.

Stel dat deze klant na 12 maanden meer kan werken en dit leidt naar een AC van € 75 per maand.

€ 54 x 12 maanden = € 648
€ 75 x 24 maanden = € 1.800

Totaal € 2.448

Resultaat

Dit betekent dat de inzet van schuldbemiddeling € 504 (2.448-1.944) meer oplevert voor de schuldeisers in vergelijking met het saneringskrediet.

SK -> € 1.944 (prognose circa 6,48 %)
SB -> € 2.448 (prognose circa 8,16 %)

Een schuldeiser met een vordering van € 1.000 krijgt bij de schuldbemiddeling € 82 in plaats van € 65 bij de inzet van het saneringskrediet. Dit verschil van € 17 weegt niet op tegen alle administratie- en incassokosten die een schuldbemiddeling met zich meebrengt voor de schuldeiser.

4.3 Vergroten kennis en bewustzijn

Wanneer je meer met het saneringskrediet wilt werken zijn bewustwording en kennis over het instrument erg belangrijk. Uit onderzoek⁶ komt naar voren dat een gebrek aan bewustzijn van en kennis over het instrument saneringskrediet de voornaamste redenen zijn waarom gemeenten nu nog geen saneringskredieten aanbieden.

Inzet op het delen van kennis en goede voorbeelden ten aanzien van saneringskredieten is cruciaal voor het creëren van draagvlak. Wat daarin een belangrijk argument kan zijn, is dat je als schuldhulpverlener op inhoudelijke gronden in uitzonderingsgevallen kan kiezen voor schuldbemiddeling. Het gaat om een breed schuldregelingspalet dat tevens invulling geeft aan preventief beleid.

Draagvlak schuldeisers

Het is belangrijk om schuldeisers mee te nemen, zodat ook zij weten wat het saneringskrediet inhoudt en welke consequenties het voor ze heeft. Vooral kleine schuldeisers zijn vaak onbekend met de instrumenten in schuldregelingen en dan kan het lastig zijn hen te overtuigen dat een saneringskrediet in een bepaalde situatie de beste keuze is. Door hen mee te nemen in je eigen argumentatie waarom je kiest voor het saneringskrediet en hierbij benadrukt dat je bemiddelaar bent tussen de klant en schuldeiser, kun je ook kleine schuldeisers vaak overtuigen. Maak voor hen de voordelen inzichtelijk, eventueel aangevuld met een vereenvoudigd rekenvoorbeeld zoals op pagina 10. Dit alles draagt bij aan het vaker inzetten van saneringskredieten. (Zie [bijlage 3](#) voor informatie die je kunt delen met schuldeisers).

4.4 Cultuur

Wanneer schuldhulpverleners gewend zijn om alleen schuldbemiddeling in te zetten, vraagt het een cultuuromslag om het saneringskrediet in te zetten. Dit dient ondersteunt te worden door de juiste training en begeleiding.

De volgende aannames spelen nog vaak een dominante rol bij schuldhulpverleners die geen of weinig saneringskredieten inzetten.

Klant betaalt het saneringskrediet niet terug

Vaak zijn schuldhulpverleners op de werkvloer bang voor het risico dat de klant het saneringskrediet niet terugbetaalt. Hierom kiezen zij vaak voor de 'veiligheid' voor het instrument schuldbemiddeling.

De klant komt er zo wel heel makkelijk van af

Het idee dat een klant met een saneringskrediet in één keer nog maar één schuldeiser overhoudt en daardoor meteen al kwijting krijgt, is in de ogen van sommige schuldhulpverleners een te makkelijke oplossing. Het idee dat de klant hierdoor minder stress ervaart en daardoor sneller zijn gedrag kan veranderen en zijn leven weer kan oppakken is nog niet zo bekend.

De schuldeisers krijgen meer bij een schuldbemiddeling

Elke extra euro die bij een schuldbemiddeling binnenkomt gaat naar de schuldeisers. Dat dit naar rato vaak zeer beperkt is en ook vaak niet opweegt tegen de extra kosten die gemaakt moeten

---

⁶ [Onderzoek](#) 'Naar een breder schuldregelingspalet' van de Kwinkgroep 2018.

worden voor het langer ophouden van dossiers is niet altijd bekend. Het maken van deze rekensom helpt om tot inzicht te komen.

Een tip uit de praktijk

In Leiden worden toetsers ingezet als ambassadeur. Zij gaan regelmatig in gesprek met collega's aan de hand van casuïstiek (plannen van aanpak). In die overleggen wordt besproken waarom een schuldhulpverlener kiest voor schuldbemiddeling of saneringskrediet. Dit is een eenvoudige werkwijze om vooroordelen te bestrijden, draagvlak te creëren en een eenduidige werkwijze in de organisatie te bevorderen.

Bijlage 1. Saneren versus bemiddelen

Onderstaande informatie is overgenomen uit het onderzoek 'Saneren versus bemiddelen'.

Perspectief	Saneren	Bemiddelen
Klant	<ul style="list-style-type: none"> De klant heeft nog maar één schuldeiser en wordt niet meer 'lastiggevallen' door andere schuldeisers. Er wordt maandelijks een vast bedrag afgelost. Inkomensschommelingen en verandering in huishoudsituatie hoeven niet meer te worden doorgegeven en 'verantwoord'. Psychologische effect daarvan is belangrijk. Overzicht geeft rust en minder stress. Extra inkomsten zijn vrij besteedbaar. Dit motiveert om (meer) te gaan werken. 	<ul style="list-style-type: none"> Er blijft gedurende 3 jaar een schuld openstaan bij alle schuldeisers. Indien de aflossing niet vlekkeloos verloopt, kunnen schuldeisers hun reguliere incassotraject weer opstarten. De klant kan dit als stressvol ervaren. Alle wijzigingen m.b.t. inkomen, reiskosten, gezinssamenstelling, verhuizing, overuren, zijn van invloed op het Vrij Te Laten Bedrag (VTLB). De klant moet alles doorgeven en wordt vaak geconfronteerd met een ander VTLB, wat voor verwarring zorgt of achterstand op de boedelrekening. Extra inkomsten gaan naar schuldeisers. Dit motiveert niet om (meer) te gaan werken.
Betaalgedrag	<ul style="list-style-type: none"> Betaalgedrag is beter. De klant is 'dankbaar' voor het in één keer afkopen van alle schulden en voelt morele plicht tot terugbetaling aan kredietverstrekker. Schuldsaneringen leiden vaker tot een schone lei. Goede begeleiding (coaching, budgetbeheer, beschermingsbewind) is hierbij een belangrijke voorwaarde. Alle respondenten die hierover een uitspraak hebben gedaan, bevestigen dat verreweg het grootste deel van het saneringskrediet (95% of meer) in 3 jaar wordt terugbetaald. 	<ul style="list-style-type: none"> De klant ervaart stress, omdat het wijzigingen in inkomen, reiskosten, gezinssamenstelling, verhuizing, overuren e.d. moet 'verantwoorden'. Vaak weet hij niet welke wijzigingen relevant zijn. Dit heeft een negatieve invloed op het betaalgedrag. Schuldbemiddelingen leiden minder vaak tot een schone lei.
Schuldeiser	<ul style="list-style-type: none"> De schuldeiser krijgt direct zijn geld. Profiteert niet van inkomensstijging in 3-jarige aflosperiode. De schuldeiser heeft geen last van inkomensdaling. De schuldeiser kan het dossier sluiten en bespaart incasso- en administratiekosten. 	<ul style="list-style-type: none"> De schuldeiser moet 3 jaar de boeken openhouden en maakt administratiekosten. De schuldeiser profiteert van inkomensstijging in 3-jarige aflosperiode. De meeste respondenten geven echter aan dat de feitelijke inkomensstijging vrijwel

	<ul style="list-style-type: none"> • De schuldeiser kan direct in rekening gebrachte BTW terugvragen bij Belastingdienst. • Voorstel % kwijtschelding is hetzelfde als bij bemiddeling. <p>De in dit onderzoek geïnterviewde schuldeisers geven aan meestal de voorkeur te geven aan sanering. M.n. bij grote (landelijke) schuldeisers heeft dit duidelijk de voorkeur. De deurwaarder geeft aan dat opdrachtgever bij schuldbemiddeling zelden geïnteresseerd is in uitkomst heronderzoek.</p>	<p>nooit substantieel is en dat de extra opbrengst niet opweegt tegen de administratiekosten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De schuldeiser heeft wel last van inkomensdaling. • De schuldeiser kan niet direct in rekening gebrachte BTW terugvragen bij Belastingdienst. • Voorstel % kwijtschelding is hetzelfde als bij sanering. • Pas na 3 jaar weet je of traject geslaagd is. Tot die tijd kan er nog van alles misgaan. • Uitvoeringskosten gemeente komen deels voor rekening van schuldeisers.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Lagere uitvoeringskosten. Mutaties in inkomen en huishoudsituatie hoeven niet meer te worden besproken en verrekend. • Het risico dat de klant het saneringskrediet niet volledig terugbetaalt, is zeer beperkt. Alle respondenten die hierover een uitspraak hebben gedaan, bevestigen dat verreweg het grootste deel van het saneringskrediet (95% of meer) in 3 jaar wordt terugbetaald. • Borg staan of zelf krediet verstrekken is niet mogelijk wanneer de gemeente onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie (art. 12 gemeente). 	<ul style="list-style-type: none"> • Hogere uitvoeringskosten. Een schuldbemiddeling inclusief heronderzoeken kost 8 uur per jaar meer dan bij sanering. Denk aan kosten als: wijzigingen verwerken, bankafschriften controleren, VTLB doorbetalen, vakantiegeld berekenen etc. • Art. 12 status is geen belemmering.
Bewindvoerder	<ul style="list-style-type: none"> • Betaalplan kan worden uitgevoerd door bewindvoerder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldhulpverlener moet betrokken blijven bij uitvoering betaalplan.

Commerciële schuldhulpverlener	<ul style="list-style-type: none"> • Commerciële schuldhulpverlener saneert alleen wanneer er borgstelling en kredietfaciliteit aanwezig zijn. • Sanering kost minder tijd en levert dus minder op. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling kost meer tijd en is dus lucratiever. • Geen kredietfaciliteit en borgstelling nodig.
Zorgverzekering	<ul style="list-style-type: none"> • Klant kan aanvullende zorgverzekering afsluiten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klant kan geen aanvullende zorgverzekering afsluiten.
Perspectief op inkomensverbetering	<ul style="list-style-type: none"> • Sanering is vooral geschikt wanneer er geen of nauwelijks perspectief is op inkomensverbetering. Bijvoorbeeld bij werknemers met een vaste baan, bijstandsgerechtigden zonder sollicitatieplicht, arbeidsongeschikten, van schuldeisers. In Tilburg ligt deze grens bij ca. € 450 per maand, dus rond € 18.000 in totaal. • Naast stabiliteit van inkomen, worden door respondenten ook andere factoren genoemd die van invloed kunnen zijn op de kredietwaardigheid van de klant, denk aan verslaving, recidive en stabiliteit van de woon- en leefsituatie. In deze gevallen is minder goed eenduidig vast te stellen of SK of SB beter is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldbemiddeling is vooral geschikt wanneer de kans op substantiële inkomensstijging reëel is. Bijvoorbeeld wanneer de klant een opleiding volgt met baangarantie. • De meeste gesprekspartners geven aan dat de feitelijke inkomensstijging vrijwel nooit substantieel is en dat de extra opbrengst niet opweegt tegen de administratiekosten. • Wanneer de afloscapaciteit hoog is, heeft schuldbemiddeling de voorkeur, omdat het risico op niet terugbetalen dan bij de schuldeisers blijft liggen. • Bij verslaving, recidive en stabiliteit van de woon- en leefsituatie is minder goed eenduidig vast te stellen of SK of SB beter is
Vaste lasten leveranciers (huur, energie, zorgpremie, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer de klant niet aan lopende verplichtingen voldoet, kan de oorspronkelijke kwijtgescholden achterstand niet meer worden geclaimd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schuldeiser (of ingeschakeld incassobureau) moet bijhouden of achterstand wordt afgelost, en daarnaast monitoren of lopende vaste lasten worden betaald. • Wanneer klant niet aan lopende verplichtingen voldoet, kan de oorspronkelijke volledige achterstand weer worden geclaimd.
Dwangakkoord	<ul style="list-style-type: none"> • Eenvoudiger te realiseren 	<ul style="list-style-type: none"> • Lastiger te realiseren

<p>Jongeren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Steeds meer gemeenten kiezen bij jongeren voor sanering, omdat er geen of weinig afloscapaciteit is (met studielening kan niet worden afgelost. Vaak laagbetaalde wisselende baantjes). • Perspectief op substantiële inkomensverbetering binnen 3 jaar is bij doelgroep met problematische schulden beperkt, omdat er nog geen werkervaring is opgedaan en geen opleiding afgerond. • Jongeren kunnen langere periode niet goed overzien. • Sanering geeft meer rust om te werken of opleiding te volgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Afloscapaciteit is meestal nihil of klein. Uitvoeringskosten zijn daardoor relatief hoog in verhouding tot opbrengst bij inkomensverbetering. • Intensief bemiddelingstraject kan belemmering vormen om (meer) te gaan werken of opleiding te volgen.
<p>Maatschappelijke opvattingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ‘Je maakt het burgers wel heel gemakkelijk om van hun schulden af te komen’. Het is inderdaad voor de klant in potentie eenvoudiger. Maar dat wil niet zeggen dat een schuldsanering niet ‘zwaar’ is. Het VTLB is bij aanvang hetzelfde als bij schuldbemiddeling. Ook de aflosperiode (3 jaar) is even lang. Bovendien kan de gemeente de voorwaarden bepalen waaronder het krediet wordt terugbetaald. Denk aan meewerken aan re-integratie, budgetcoaching, budgetbeheer, scholing, hulpverlening, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een enkele schuldeiser geeft aan dat de klant er überhaupt met een minnelijke regeling te gemakkelijk van af komt, gaat daarom niet akkoord met een minnelijk voorstel en neemt voor lief dat hij een kleiner deel van zijn vordering terugkrijgt in de ‘strengere’ Wsnp.

Bijlage 2. Nuttige en informatieve sites

Wie?	Wat?	Waar?
Sociale Banken Nederland		https://www.sbn.nl
NVVK	Toelichting collectief schuldregelen	https://www.nvvk.nl/collectief-schuldregelen
Martijn Schut	Saneren versus bemiddelen, onderzoek naar de meerwaarde van schuldsaneren en een Borgfonds	https://martijnschut.blog/wp-content/uploads/2018/10/saneren-versus-bemiddelen.pdf
Kwinkgroep	Onderzoek naar een breder schuldregelingspalet (2018)	https://www.sunnederland.nl/wp-content/uploads/2018/10/20180718-Naar-een-breder-schuldregelingspalet.pdf
Kredietbank Nederland	De voordelen van een saneringskrediet	https://www.kredietbanknederland.nl/opdrachtgevers/saneringskrediet
Divosa	9 op de 10 mensen wordt schuldenvrij met saneringskrediet of Wsnp.	https://www.divosa.nl/pdf/--_--de-wegen-naar-een-schuldenvrije-toekomst/pagina.pdf
SAM	Workshops voor schuldhulpverleners	https://sam.nl/school/
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Magazine Schulden en armoede. NVVK Voorzitter Marco Florijn: "Saneringskrediet klinkt spannend, maar het risico is klein" (Pagina 28)	https://www.nvio.nl/files/documents/Magazine+Schulden+en+Armoede.pdf

Bijlage 3. Informatie om rechtbanken en (kleine) schuldeisers te informeren over het saneringskrediet

NB: Voor NVVK-leden is deze informatie ook als pdf te downloaden op de [kennisbank](#). De pdf kun je dan eenvoudig delen met partijen die je wilt informeren.

Saneringskrediet: simpel en effectief

Korte termijn perspectief geeft ruimte voor lange termijn verandering

Als mensen eenmaal de stap hebben gezet naar schuldhulpverlening, hopen ze op snelle en doeltreffende hulp. Het saneringskrediet (SK) biedt dat en brengt tevens voor betrokken schuldeisers voordelen ten opzichte van een schuldbemiddeling (SB).

Schuldbemiddeling of een saneringskrediet: wat is het verschil?

	Schuldbemiddeling	Saneringskrediet
Administratieve belasting	<ul style="list-style-type: none"> • 2 tussentijdse controles en een eindcontrole waarover de schuldeisers geïnformeerd worden. • Schuldeisers verlenen kwijting na 3 jaar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met krediet worden schuldeisers afgekocht, die dossiers kunnen sluiten. • Alleen kredietverstrekker blijft als schuldeiser over. • Door het wegvallen van de tussentijdse controles en eindafrekening hebben schuldeisers en ook schuldhulpverleners minder administratieve belasting.
Opbrengst	<ul style="list-style-type: none"> • De opbrengst van schuldbemiddelingen is gemiddeld minder dan het geprognoseerde bedrag. 	<ul style="list-style-type: none"> • De opbrengst van het saneringskrediet staat vooraf vast. • Meer dan 97% van de saneringskredieten worden afbetaald.

Net als bij een SB: 36 maanden afbetalen en inspanningsverplichting

- Een klant leeft ook met een saneringskrediet gedurende 36 maanden op het niveau van het Vrij te laten bedrag (Vtlb), waarbij de afloscapaciteit naar de schuldeisers gaat.

Anders dan bij een SB: minder stress door 1 schuldeiser en geen hercontroles

- De kredietbank heeft de schuld van de gemiddeld 13 schuldeisers overgenomen en de klant heeft 36 maanden alleen nog de kredietbank als schuldeiser.

- De afloscapaciteit staat vooraf vast.
- De klant hoeft niet elke wijziging in zijn inkomen, die van invloed is op het Vtlb, door te geven aan de schuldhulpverlener. En de klant wordt niet elk jaar onderworpen aan een hercontrole.
- De klant heeft minder stress en daardoor meer rust om zijn leven weer op te pakken.

SK: minder rompslomp voor schuldeisers en vaak financieel aantrekkelijker

- Dossiers kunnen sneller administratief en financieel worden afgehandeld.
- Geen hercontroles die in dossiers verwerkt hoeven te worden.
- De opbrengst van schuldbemiddelingen is gemiddeld minder dan het geprognoseerde bedrag⁷.
- 97% van de saneringskredieten worden volledig afgelost.

SB: voor sommige klanten nog steeds de beste oplossing

- Als verwacht wordt dat de afloscapaciteit van een klant uitzonderlijk gaat stijgen.
- Als een klant een sterk wisselend inkomen heeft.

⁷ Ervaringscijfers van Kredietbank Nederland leren ons dat het resultaat van elke 10 schuldbemiddelingen na als volgt is: 1 SB is exact gelijk aan de prognose, 4 SB's leveren minder op dan de prognose (- 19,1%) en 5 SB's leveren meer op dan de prognose (+ 16,6%).

Waarom geeft de NVVK de voorkeur aan het saneringskrediet?

Een belangrijk feit is dat de meeropbrengst bij schuldbemiddeling voor schuldeisers gering is, zeker als zij hun administratieve kosten meerekenen. In onze veelvuldige contacten met schuldeisers merken we dat grote schuldeisers daarom de voorkeur geven aan werken met saneringskredieten.

De geringere administratieve belasting heeft ook voordelen voor de hulpverlener. Die heeft meer tijd om te werken aan gedragsverandering. Daarmee draagt de inzet van het saneringskrediet bij aan een duurzame oplossing.

Schuldeisers van hulpvragers bij wie de verwachting is dat zij substantieel meer gaan verdienen prefereren schuldbemiddeling. In dat geval is het ook een logische keus. Maar voor de meeste mensen met hardnekkige problematische schulden en een laag inkomen - dit is verreweg de grootste groep onder de hulpvragers - is een saneringskrediet de beste oplossing. Een op het eerste oog substantiële stijging van het inkomen leidt meestal slechts tot een paar tientjes winst voor de schuldeiser. Dit weegt niet op tegen de kosten van de administratie bij het openhouden van een dossier bij schuldbemiddeling.